

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Jana Passera a soudců JUDr. Michala Mazance a Mgr. Davida Hipšra v právní věci žalobce: J. V., zastoupeného Mgr. Františkem Drlíkem, advokátem se sídlem náměstí Míru 137/9, Šumperk, proti žalovanému: **Odvolací finanční ředitelství**, se sídlem Masarykova 31, Brno, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 24. 7. 2014, čj. 19360/14/5000-14304-702525, o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Krajského soudu v Ostravě, pobočka v Olomouci, ze dne 1. 10. 2014, čj. 65 Af 30/2014 – 27,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **se zamítá**.
- II. Žalobce **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.
- III. Žalovanému **se nepřiznává** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

I.

1. Finanční úřad pro Olomoucký kraj doměřil žalobci daň z přidané hodnoty za zdaňovací období 1. až 4. čtvrtletí roku 2010 v celkové výši 218 818 Kč a stanovil penále v celkové výši 43 762, a to dodatečnými platebními výměry ze dne 14. 10. 2013, čj. 1528189/13/3109-24801-807130, ze dne 11. 10. 2013, čj. 1529806/13/3109-24801-807130, čj. 1530446/13/3109-24801-807130 a čj. 1530755/13/3109-24801-807130.

2. Žalovaný zamítl odvolání žalobce rozhodnutím čj. 19360/14/5000-14304-702525 ze dne 24. 7. 2014.

II.

3. Žalobce napadl rozhodnutí finančního ředitelství žalobou u Krajského soudu v Brně, který usnesením ze dne 22. 8. 2014, čj. 31 Af 59/2014 – 14, postoupil věc Krajskému soudu v Ostravě.

4. Krajský soud v Ostravě, pobočka v Olomouci, usnesením ze dne 1. 10. 2014, čj. 65 Af 30/2014 – 27, zastavil řízení pro nezaplacení soudního poplatku za žalobu.

III.

5. Žalobce (stěžovatel) brojil proti usnesení krajského soudu kasační stížností z důvodu uvedeného v § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s.

6. Stěžovatel namítl, že usnesení krajského soudu o zastavení řízení bylo dodáno do datové schránky jeho zástupce dne 2. 10. 2014 ve 14:50 hod. a téhož dne v 16:05 hod. bylo doručeno. Doklad České pošty, s. p., potvrzuje, že doporučený dopis, který obsahoval tiskopis s vylepenými kolkovými známkami, byl odeslán na adresu krajského soudu rovněž 2. 10. 2014 ve 12:44 hod. Z popsané časové souslednosti plyne, že soudní poplatek byl zaplacen dříve, než došlo k doručení usnesení o zastavení řízení a zcela bez souvislosti s tímto usnesením, o němž stěžovatel v době placení vůbec nevěděl. Stěžovatel byl proto přesvědčen, že splnil poplatkovou povinnost.

7. Podle stěžovatele bylo rozhodné, že soudní poplatek byl zaplacen týž den, kdy bylo jeho zástupci doručeno usnesení o zastavení řízení. V posuzované věci je třeba analogicky použít nález Ústavního soudu ze dne 30. 10. 2001, sp. zn. II. ÚS 318/2000, podle kterého pro zachování předmětné lhůty postačí, je-li podání s vylepenými kolkovými známkami předáno poslední den lhůty k poštovní přepravě.

8. Dále se stěžovatel domníval, že lhůta k zaplacení soudního poplatku vůbec nezačala běžet, protože výzva ke splnění poplatkové povinnosti byla doručena pouze zástupci stěžovatele, přestože se jednalo o povinnost, kterou měl vykonat účastník řízení [srov. usnesení Krajského soudu v Praze ze dne 29. 1. 2014, čj. 29 Co 61/2014 – 52, nebo nálezy Ústavního soudu ze dne 24. 1. 2000, sp. zn. IV. ÚS 238/99, ze dne 27. 9. 2000, sp. zn. II. ÚS 177/2000, nebo ze dne 10. 1. 2001, sp. zn. II. ÚS 377/2000].

9. Lhůta pěti dnů pro zaplacení soudního poplatku stanovená krajským soudem byla navíc nedostatečná (srov. usnesení Krajského soudu v Praze čj. 29 Co 61/2014 – 52 s odkazy na judikaturu Ústavního soudu, podle níž se soudy musí odchýlit od doslovného textu zákona, vyžaduje-li to jeho účel, historie jeho vzniku, systematické souvislosti apod.). Na různých místech právního řádu České republiky jsou stanoveny lhůty nepoměrně delší, např. lhůta pro vyjádření k žalobě v rámci občanského soudního řízení nebo v rámci trestního řízení. Výzva k zaplacení poplatku byla doručena dne 23. 9. 2014. S ohledem na dva dny pracovního klidu lhůta skončila dne 29. 9. 2014. Krajský soud zastavil řízení dne 1. 10. 2014 a následujícího dne se předmětné usnesení stalo pravomocným. K zastavení řízení tedy došlo devátý den od doručení výzvy k úhradě soudního poplatku. Takový postup porušuje právo stěžovatele na spravedlivý proces. Na tomto závěru nemůže nic změnit skutečnost, že poplatková povinnost vzniká při podání žaloby.

10. Závěrem stěžovatel dodal, že jej nelze považovat za nečinného poplatníka, protože se nevyhýbal splnění poplatkové povinnosti.

IV.

11. Žalovaný ve vyjádření ke kasační stížnosti uvedl, že ponechává posouzení důvodnosti kasační stížnosti na Nejvyšším správním soudu, neboť se týká pouze procesní otázky, ke které žalovaný nemá podklady.

V.

12. Nejvyšší správní soud posoudil kasační stížnost v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů a zkoumal přitom, zda napadené rozhodnutí netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3, 4 s. ř. s.).

13. Kasační stížnost není důvodná.

14. Podle ustálené judikatury Nejvyššího správního soudu zaplacení soudního poplatku není úkonem, který má osobně vykonat účastník řízení. Jakkoliv povinnost zaplatit soudní poplatek plyne z procesního postavení účastníka řízení, který činí úkon podléhající poplatku, a musí být proto uložena přímo účastníku řízení, z žádného ustanovení zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, ani ze soudního řádu správního neplyne, že by byl poplatník povinen zaplatit soudní poplatek osobně. Jedná se o typicky zastupitelné jednání, při jehož výkonu nedostatek osobního prvku jednajícího nezpůsobuje neplatnost či neúčinnost tohoto jednání. Je-li účastník řízení zastoupen, výzva k zaplacení soudního poplatku se v souladu s § 42 odst. 2 s. ř. s. doručuje pouze jeho zástupci (blíže viz rozsudek rozšířeného senátu ze dne 22. 7. 2005, čj. 2 Afs 187/2004 – 69, č. 726/2005 Sb. NSS).

15. Rozšířený senát také potvrdil, že za současné úpravy správního soudnictví není tímto postupem omezen přístup k soudu. Na posuzovanou problematiku již není možné vztáhnout předchozí judikaturu Ústavního soudu z doby před nabytím účinnosti soudního řádu správního, již se dovolával i stěžovatel v nyní posuzované věci. Nosným důvodem předmětných nálezů Ústavního soudu nebyl závěr, že by zaplacení soudního poplatku bylo natolik nezastupitelným úkonem, aby jej mohl vykonat jen účastník osobně.

16. Odlišné posouzení otázky, komu je soud povinen doručit výzvu k úhradě poplatku po 1. 1. 2003, Ústavní soud vyjádřil např. v usnesení ze dne 28. 1. 2004, sp. zn. II. ÚS 671/02, podle něž *„[v]ýklad obecných soudů, které nepovažují zaplacení soudního poplatku za natolik nezastupitelný úkon, který musí být podle § 49 odst. 1 občanského soudního řádu vykonat pouze účastník osobně, je ústavně konformní.“*

17. Nejvyšší správní soud proto nepřisvědčil námitce stěžovatele, že lhůta pro splnění poplatkové povinnosti nezačala běžet, pokud výzva k úhradě poplatku nebyla doručena přímo stěžovateli, ale jeho zástupci.

18. Stěžovatel byl povinen uhradit soudní poplatek již při podání správní žaloby. Předmětný poplatek je totiž splatný vznikem poplatkové povinnosti (§ 7 odst. 1 zákona o soudních poplatcích], tj. podáním žaloby (§ 4 odst. 1 písm. a) téhož zákona]. Nebyl-li poplatek zaplacen, soud vyzve poplatníka k jeho zaplacení ve lhůtě, kterou mu určí; po marném uplynutí této lhůty soud řízení zastaví (§ 9 odst. 1 zákona o soudních poplatcích].

Účinky doručení usnesení o povinnosti zaplatit soudní poplatek přitom nastávají u zastoupeného účastníka řízení doručením jeho zástupci.

19. V posuzované věci krajský soud vyzval stěžovatele k úhradě soudního poplatku za žalobu usnesením ze dne 22. 9. 2014, čj. 65 Af 30/2014 – 21, které bylo doručeno zástupci stěžovatele téhož dne. Ke splnění poplatkové povinnosti krajský soud stanovil lhůtu v délce pěti dnů (k přiměřenosti předmětné lhůty viz dále odst. 20). Pátý den lhůty připadl na sobotu dne 27. 9. 2014, posledním dnem lhůty k zaplacení poplatku tak bylo pondělí dne 29. 9. 2014 (viz § 40 odst. 3 s. ř. s.). Stěžovatel v této lhůtě poplatek nezaplatil, krajský soud proto nepochybil, pokud řízení o žalobě zastavil usnesením čj. 65 Af 30/2014 – 27 podle § 9 odst. 1 zákona o soudních poplatcích ve spojení s § 47 písm. c) s. ř. s. O následcích nezaplacení poplatku byl stěžovatel ve výzvě ze dne 22. 9. 2014 řádně poučen.

20. Nejvyšší správní soud nepřisvědčil námitce, že krajský soud stanovil lhůtu k úhradě poplatku nepřiměřeně krátkou. Předně je třeba zdůraznit, že stanovení lhůty k uhrazení poplatku soudem obecně představuje dodatečnou lhůtu, neboť poplatek za žalobu je splatný dnem jejího podání.

21. Stěžovatel byl v řízení před krajským soudem zastoupen advokátem, který si musel být vědom, že podání žaloby ve správním soudnictví je zatíženo poplatkovou povinností a že v případě nezaplacení poplatku při podání žaloby bude výzva k jeho uhrazení doručena jemu jakožto zástupci žalobce. Poplatek ve výši 3000 Kč za žalobu představuje částku, u níž lze očekávat zaplacení advokátem za klienta bez rizika, že mu tato částka nebude uhrazena, pokud s ní nepočítal v záloze a pokud se mu nepodaří se s klientem před platbou spojit. Zároveň se nejedná o částku, jejíž shromáždění by (na rozdíl např. od některých poplatků v civilním řízení, určených procentním podílem z hodnoty sporu) vyžadovalo časově náročné úkony.

22. Lhůta pěti dnů byla nadto prodloužena o dva dny pracovního klidu, ve skutečnosti tak lhůta určená ve výzvě doručené v pondělí dne 22. 9. 2014 uplynula následující pondělí dne 29. 9. 2014. Stěžovatel mohl doplatit poplatek také po marném uplynutí lhůty, nejpozději ale do dne nabytí právní moci usnesení o zastavení řízení dne 2. 10. 2014 (§ 9 odst. 7 zákona o soudních poplatcích, k této otázce viz dále odst. 26 a násl.).

23. Pokud se stěžovatel rozhodl k zaplacení poplatku až po lhůtě stanovené ve výzvě soudu (doporučený dopis odeslal dne 2. 10. 2014, tedy třetí den po marném uplynutí lhůty stanovené soudem), bylo na něm, aby přizpůsobil formu platby, měl-li zájem na co nejrychlejší zaplacení. Při volbě poštovní přepravy musel počítat s určitým prodlením, než doporučený dopis dojde soudu. Požadavek, aby pro postup soudu podle § 9 odst. 7 zákona o soudních poplatcích byl soudní poplatek v den nabytí právní moci usnesení o zastavení řízení již v dispozici soudu, přitom není nijak překvapivý, ale vyplývá z ustálené judikatury Nejvyššího správního soudu (viz dále odst. 26)

24. Pro posouzení přiměřenosti předmětné lhůty Nejvyšší správní soud považoval za podstatné i to, že stěžovatel netvrdil v kasační stížnosti žádné konkrétní okolnosti, které mu zabránily soudní poplatek za žalobu uhradit ve stanovené lhůtě. Stěžovatel měl také možnost ještě v průběhu lhůty stanovené soudem sdělit krajskému soudu okolnosti, které by mohly nasvědčovat tomu, že by v důsledku nebezpečí z prodlení mohla stěžovateli

vzniknout újma a stěžovatel bez své viny nemohl poplatek zaplatit [§ 9 odst. 4 písm. c) zákona o soudních poplatcích]. Žádné takové okolnosti krajskému soudu nesdělil a jejich případnou existenci netvrdil ani v kasační stížnosti.

25. S ohledem na všechny popsané okolnosti Nejvyšší správní soud považoval lhůtu stanovenou v usnesení krajského soudu čj. 65 Af 30/2014 – 21 za dostatečnou a přiměřenou.

26. K námitce, že krajský soud měl zrušit usnesení o zastavení řízení čj. 65 Af 30/2014 – 27, protože stěžovatel zaplatil soudní poplatek dodatečně v den nabytí právní moci předmětného usnesení, Nejvyšší správní soud doplňuje, že dodatečnou možnost k úhradě soudního poplatku poskytnutou v § 9 odst. 7 zákona o soudních poplatcích nelze chápat jako stanovení další samostatné lhůty pro zaplacení soudního poplatku, a to ani lhůty zákonné, ani soudcovské. Jedná se pouze o dobrodiní zákonodárce, které umožňuje účastníku řízení „doplatit“ soudní poplatek, pokud tak neučinil ve lhůtě stanovené mu výzvou soudu. Nelze proto užít speciálního § 40 odst. 4 s. ř. s., podle něhož je lhůta zachována, bylo-li podání v poslední den lhůty zasláno soudu prostřednictvím držitele poštovní licence. Okamžik zaplacení poplatku je pro účely § 9 odst. 7 zákona o soudních poplatcích určen teprve znehodnocením (obliterací) kolkové známky soudem, nikoliv předáním písemnosti obsahující kolkové známky držiteli poštovní licence (viz např. rozsudek ze dne 17. 4. 2008, čj. 5 Afs 1/2007 – 172, č. 2328/2011 Sb. NSS; ústavní stížnost proti tomuto rozsudku Ústavní soud odmítl pro zjevnou neopodstatněnost usnesením ze dne 28. 8. 2008, sp. zn. I. ÚS 1306/2008).

27. Pokud stěžovatel odeslal tiskopis s vylepenými kolkovými známkami doporučeným dopisem předaným držiteli poštovní licence dne 2. 10. 2014, ale tato písemnost byla doručena krajskému soudu až dne 3. 10. 2014 (viz č. listu 28 spisu krajského soudu), tedy až den následující po nabytí právní moci usnesení o zastavení řízení, k němuž došlo dne 2. 10. 2014, nemohl se již dovolávat zrušení předmětného usnesení podle § 9 odst. 7 zákona o soudních poplatcích.

28. Nejvyšší správní soud neshledal napadené usnesení krajského soudu nezákonným, proto kasační stížnost zamítl (§ 110 odst. 1 s. ř. s.).

29. O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti Nejvyšší správní soud rozhodl podle § 60 odst. 1 věty první s. ř. s. za použití § 120 s. ř. s. Stěžovatel nebyl v řízení o kasační stížnosti úspěšný, proto nemá právo na náhradu nákladů řízení. Žalovanému, kterému by jinak právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti příslušelo, soud náhradu nákladů řízení nepřiznal, protože mu v řízení o kasační stížnosti žádné náklady nad rámec běžné úřední činnosti nevznikly.

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně 16. prosince 2014

JUDr. Jan Passer
předseda senátu